

når en vikarierende sjef kommer i konflikt med den egentlige sjefen. For media, politikere og andre meningsdannere kan det heller ikke være enkelt å danne seg det korrekte bildet når vikarierende helsedirektør gir en helt annen fremstilling av saksbehandlingen enn sin forgjenger. Det blir vanskelig å tro at fremstillingen har skjedd fullt ut på egen hånd uten kontakt med forfatterens tidligere medarbeidere.

At lovavdelingens betenkning ga fullt medhold til helsedirektørens håndtering av saken, ble ikke særlig fokusert i media, men slik er mediaverden blitt: Oppretting av feil har lav nyhetsverdi. Rettferdighet er en sjelden vare, og den fordeles ulikt. For personer i topposisjoner er det viktig, når urett skjer, å kunne evne å se fremover og legge historien bak seg.

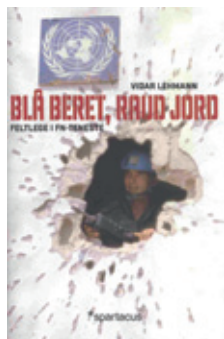
Terje Vigen
Helse Sør-Øst

Lege for FN

Lehmann V.

Blå beret, raud jord

Feltlege i FN-tjeneste. 159 s, ill. Oslo: Spartacus forlag, 2010. Pris NOK 299
ISBN 978-82-430-0540-2

Forfatteren Vidar Lehmann (f. 1938) er pensjonert overlege og professor i indremedisin ved Haukeland sykehus. Han har erfaring som FN-lege gjennom 40 år, og det er disse erfaringene han presenterer her. Hans første

oppdrag i FN-tjeneste var på Gaza-stripen i 1966, deretter var det tjeneste i den norske UNIFIL-styrken i Libanon fra 1978 til 1998 og som observatør etter Israels angrep på Libanon i 2007. Vi blir presentert for små historier om mennesker han har møtt, både sivile og militære. Fargebilder i en egen del illustrerer historiene. Innimellom kommenterer han sin tjeneste i UNIKOM i Kuwait, i UNSCOM i Irak på leting etter masseutryddelsesvapen i 1991 og i UNPROFOR i Bosnia i 1995.

Mer enn 120 000 norske soldater har deltatt i internasjonal tjeneste siden den annen verdenskrig, i de senere tiårene hovedsakelig i FNs fredsbevarende styrker og i NATO-operasjoner med FN-mandat. Erfaringene til Vidar Lehmann angår derfor mange norske familier.

Det som hever boken utover minnebokformatet er spesielt hans dokumentasjon av

torturen i Kham-fengselet, som var kontrollert av Israel via deres sørlibanesiske marionetter fra 1978 til 2000. Under sin tjeneste i UNIFIL undersøkte og intervjuet han en rekke fanger i dette fengselet og laget en rapport som ble oversendt Amnesty International og norske myndigheter. Rapporten er gjengitt som vedlegg i boken. Forfatteren har prøvd å følge med på hva som skjedde med torturistene som flyktet fra Sør-Libanon da Israel trakk seg ut i 2000. Flere fikk oppholdstillatelse i USA og Canada, og han antyder at deres erfaringer med tortur kan ha kommet til nytte i senere amerikanske operasjoner og for sikkerhetstjenestene i andre arabiske land.

Han dokumenterer også USAs og andre stormakters manglende respekt for kommandolinjene i de multinasjonale FN-styrkene på Balkan i 1995 og beskriver derved en klar svakhet ved FNs fredsbevarende arbeid. Stormaktene har to kanaler, en gjennom FN og en nasjonal kanal. Når noe står på spill, prioriterer de sine nasjonale interesser. I et etterord kommenterer forfatteren denne avmachten. Disse førstehåndserfaringene alene gjør boken, som er skrevet på lettfattelig nynorsk, verd å lese.

Erik Fosse
Intervensjonssenteret
Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet

Vellykket om vegetarmat

Videm V.
Verdt å vite om vegetarmat
204 s, tab, ill. Oslo: Dyade forlag, 2010.
Pris NOK 200
ISBN 978-82-91-40519-3

Verdt å vite om vegetarmat er skrevet av Vibeke Videm, professor i laboratoriemedisin ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Det er blitt en vellykket bok, av størst interesse for vegetarianere, men også for andre som vil lære mer om kosthold og matvarer.

Forfatterens anliggende er å gi saklig, nøktern og oppdatert informasjon om vegetarkost. Videm presenterer vitenskapelig velfunderte opplysninger og råd, noe som er spesielt fortjenstfullt på et felt der vitenskapelig etterrettelighet dessverre ofte er mangelvare. Mat og helseeffekter av ulike kosthold er tema som engasjerer befolkningen. Det finnes mange aktører og teorier på markedet, og store penger er involvert. Mange alternative teorier om kosthold har liten eller ingen støtte i vitenskapen. Hun skisserer også slike teorier og finner grunn til å avvise dem etter en nøktern gjennomgang av de manglende positive bevisene.

I den første delen gir forfatteren bakgrunnsstoff om vegetarkost, og hun avviser

noen vanlige myter om den. I den andre delen dreier det seg om matens bestanddeler og næringsstoffer. I del tre beskriver Videm matvarene i et vegetarisk kosthold. I de avsluttende tre delene handler det om tilsetningsstoffer, giftstoffer og matvareoverfølsomhet, energibalanse, vekt og fysisk aktivitet og spesielle hensyn for vegetarianere i ulike livsfaser.

Forfatteren skildrer matvarene som inngår i vegetabiliske og laktovegetabiliske (vegetarkost samt melkemat) kosthold, og næringsinnholdet i disse. Spesielle hensyn, f.eks. vedrørende tilberedning og lagring, er tatt med, og her er det flere gullkorn som ikke er allment kjent. Teksten går ikke for mye i dybden, men ligger på et detaljnivå som passer den gjennomsnittlige leseren. Det skal også nevnes at designen er vellykket og innbydende.

Denne anmelderen er verken vegetarianer eller har dybdekunnskaper i ernæringsvitenskap, og med ett unntak fremstår boken uten feil av betydning: I innledningen om vegetarianismens historie hevdes det at den kristne kirken har forfulgt og drept vegetarianere. Dette fant ganske riktig sted, men det var den ledsagende fornekningen av den materielle verdens verdi, ikke vegetarianismen som sådan, som middelalderens kirke påtalte som kjetteri.

Alt i alt er *Verdt å vite om vegetarmat* meget vellykket folkeopplysning. Boken må være ideell for vegetarianere som trenger hjelp og inspirasjon til å sette sammen et sunt og velsmakende kosthold. Den kan også anbefales for leger som vil friske opp eller øke sin kunnskap om dette feltet.

Morten Magelssen
Klinikk for medisin
Lovisenberg diakonale sykehus

Juklerød-saken – en grundig innføring

Vatnaland T.
Juklerød-saken
290 s, ill. Vollen: Tell forlag, 2010. Pris NOK 378
ISBN 978-82-7522-381-2

Arnold Juklerød (1925–96) ble tvangsinnlagt på Gaustad sykehus i 1971. Bakgrunnen var konflikt med nær familie, muligens depressiv psykose og engasjement i nedleggelsen av en lokal skole. Juklerød fikk etter